Περιστατικά και διλήμματα στις ΜΕΘ (Ματάμης Δημήτριος, Διευθυντὴς ΜΕΘ Γενικού Νοσοκομείου Παπαγεωργίου)

Categories : ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Date : 20 Σεπτεμβρίου, 2022

Παράταση ζωῆς ἢ παρεμπόδιση θανάτου;

Νοιώθω λίγο ἄβολα γιὰ νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὸ ἀνωτέρω θέμα καὶ αὐτὸ γιὰ δυὸ λόγους. Πρῶτον, διότι ὅλοι μας ἔχουμε διαφορετικὰ βιώματα καὶ τὰ βιώματα εἴκοσι χρόνων στὴ Μονάδα Ἐντατικῆς Θεραπείας δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὰ μεταδώσω μὲ μία ὁμιλία εἴκοσι λεπτῶν. Δεύτερον, καὶ τὸ κυριότερο, εἶναι ὅτι δὲν ξέρω, ἂν αὐτὰ ποὺ θὰ σᾶς πῶ, ἂν πράγματι τὰ πιστεύω. Πιστεύω ὅτι τὰ πιστεύω ἀλλὰ δὲν ξέρω, τί θὰ σᾶς ἔλεγα καὶ τί θὰ πίστευα, ἐὰν ἤξερα τὴ δική μου ἡμερομηνία λήξεως. Καὶ αὐτὸ κάνει τὰ πράγματα πολὺ διαφορετικά, γιατί ὅλοι μας μιλᾶμε, κρίνουμε, σκεπτόμαστε φιλοσοφοῦμε βιώνοντας τὴν πραγματικότητα τοῦ θανάτου τελείως θεωρητικά. «Κάποτε θὰ πεθάνουμε», ὅλοι θεωρητικὰ ἀποδεχόμαστε, ὅτι κάποτε θὰ πεθάνουμε. Ἂν, ὅμως, ἐγὼ ὁ συγκεκριμένος ὁμιλητὴς ἤξερα, ὅτι αὔριο εἶναι ἡ μεγάλη ἡμέρα, ἡ δικιά μου ἡμερομηνία λήξεως, πραγματικὰ δὲν ξέρω, τί θὰ σᾶς ἔλεγα καὶ πὼς θὰ βίωνα αὐτὸ τὸ γεγονός. Στὰ ἑπόμενα εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὁμιλίας μου δὲν νομίζω, ὅτι θὰ σᾶς δώσω λύση σὲ κανένα ἀπὸ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀναφύονται γύρω ἀπὸ τὸ θάνατο, ἀλλὰ θὰ προσπαθήσω νὰ μοιραστῶ μαζί σας κάποιες σκέψεις, οἱ ὁποῖες σίγουρα εἶναι τῆς ἰατρικῆς μου καριέρας στὴν Ἐντατικὴ θεραπεία. Εἴκοσι δυὸ χρόνια ὑπηρεσίας στὴ Μονάδα Ἐντατικῆς Θεραπείας ἐπὶ 500 περίπου εἰσαγωγὲς ἀσθενῶν κάθε χρόνο καταλαβαίνετε, ὅτι ἀθροίζουν περίπου 3.000 θανάτους.

Ἂς ἀρχίσω, λοιπὸν, μὲ μία ρύση τοῦ Λόρδου Φράνσις Μπέικον ὅπου ἀναφέρει, ὅτι «εἶναι τὸ ἴδιο φυσικὸ νὰ πεθαίνουμε, ὅπως καὶ νὰ γεννιόμαστε». Ὁ Ἀλέξανδρος Σολζενίτσιν, ἐπίσης, περιγράφει στὸ βιβλίο του «Ἡ πτέρυγα τῶν καρκινοπαθῶν», ὅτι αὐτοὶ ποὺ βρίσκονταν πρὸ τοῦ θανάτου τὸν ἀντιμετώπιζαν σὰν νὰ ἀλλάζανε σπίτι, σὰν νὰ μετακομίζανε σὲ ἕνα καινούριο σπίτι. Ὅσοι ξέρουμε τὴ βαθιὰ θρησκευτικότητα τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, καταλαβαίνουμε γιὰ ποιὸ σπίτι μιλᾶμε, γιὰ τὸ αἰώνιο σπίτι. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐπίσης, στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ λέει, ὅτι «*οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν*».

Ἂν ἱστορικὰ ἀνατρέξουμε τὴ θέση τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι στὸ θάνατο, θὰ δοῦμε, ὅπως περιγράφει στὸ βιβλίο του ὁ P. Aries[1], ὅτι ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια μέχρι σήμερα ἔχει ἐπέλθει μία πολὺ μεγάλη ἀλλαγὴ. Μέχρι τὸ Μεσαίωνα ὁ θάνατος ἦταν ἀποδεκτὸς χωρὶς φόβο. Ὁ θάνατος οὔτε συντομεύονταν ἀλλὰ οὔτε καὶ παρατείνονταν. Ὁ θάνατος ἦταν ἕνα κοινωνικὸ γεγονὸς καὶ λάμβανε χώρα παρουσίᾳ τῆς οἰκογένειας, τῶν φίλων, τῶν γειτόνων ἀλλὰ καὶ τῶν παιδιῶν. Καὶ ὁ θνήσκων ὄχι μόνο γνώριζε ἀλλὰ καὶ καθόριζε τὴ σχετικὴ τελετουργία τοῦ θανάτου. Ἀπὸ τὸ Μεσαίωνα καὶ μέχρι τὸ 1930 καὶ μὲ ἀκόμα μία πολὺ μεγάλη ἐπιτάχυνση μετὰ τὸ 1930, ἡ στάση τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντι στὸ θάνατο ἄλλαξε, ἀπὸ κάτι κοινό, φυσικὸ καὶ ἀναμενόμενο σὲ κάτι ντροπιαστικὸ καὶ ἀπαγορευμένο. Ἀρχίσαμε νὰ λέμε ψέματα. Πρῶτα-πρῶτα λέγαμε ψέματα σὲ αὐτὸν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ πεθάνει, θέλοντας νὰ τοῦ κρύψουμε τὸ γεγονὸς, διότι τὸν λυπόμασταν, ἀλλὰ μετὰ ἀρχίσαμε νὰ λέμε ψέματα, ὄχι γιὰ τὸν θνήσκοντα, ἀλλὰ γιατί γιὰ μᾶς. Ὁ θάνατος εἶναι ἄσχημος καὶ ἀποφεύγουμε νὰ βλέπουμε τὴν ἀσχήμια του. Νομίζω ὅτι πολλοὶ ἀπό σᾶς ἔχετε δεῖ ἕνα φὶλμ, ὅπου ἡ δουλειὰ κάποιου ἦταν νὰ μακιγιάρει τοὺς νεκρούς, νὰ κρύβει τὴν ἀσχήμια τοῦ θανάτου. Οἱ ἄνθρωποι δὲν πεθαίνουν πιὰ στὸ σπίτι τους ἀλλὰ στὸ νοσοκομεῖο ἢ στὸ γηροκομεῖο. Ὁ θάνατος παρουσίᾳ τῆς οἰκογένειας δὲν ἀποτελεῖ πλέον ἀποδεκτὸ γεγονὸς καὶ τὸ ζοῦμε ὅλοι μας κάθε μέρα σὲ κάθε ἐφημερία. Ἠλικιωμένοι ἀσθενεῖς μεταφέρονται ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τους στὸ Νοσοκομεῖο μὲ παθήσεις τελικοῦ σταδίου, γιατί δὲν θέλουν νὰ πεθάνουν στὸ σπίτι, δὲν μποροῦν νὰ βλέπουν τὸν Θάνατο.

Σὲ ἕνα ἄλλο βιβλίο, ὁ G. Gorer [2] λέει κάτι πολὺ σημαντικό· στὸ παρελθὸν τὰ παιδιὰ διδάσκονταν, ὅτι τοὺς φέρνει στὴ ζωὴ ὁ πελαργός, ἀλλὰ παρευρίσκονταν στὴν ἀποχαιρετιστήρια τελετουργία τοῦ θνήσκοντος. Σήμερα, στὰ παιδιὰ ἡ μοντέρνα κοινωνία ἀποκαλύπτει πολὺ νωρὶς τὴ φυσιολογία τῆς ἐρωτικῆς πράξης ἀλλὰ, ὅταν κάποιος φίλος τους φύγει ἀπὸ τὴ ζωὴ ἢ συγγενεῖς πεθαίνουν, τοὺς δίνονται περίεργες ἑρμηνεῖες. Κάπως προκλητικὰ ὁ ἐν λόγῳ συγγραφέας λέει «the pornography of death», «ἡ πορνογραφία τοῦ θανάτου», ὅτι δηλαδὴ ἐνῶ τὸ σὲξ ἔπαψε πιὰ νὰ εἶναι ἕνα θέμα ταμπού, ὁ θάνατος ἔγινε, δὲν πρέπει νὰ ἀκοῦμε οὔτε νὰ μιλᾶμε γι’ αὐτόν.

Σὲ ἕνα βιβλίο τοῦ F. Sternn, [3] ὁ ὁποῖος ἦταν ἀναπληρωτὴς καθηγητὴς παθολογίας στὴν Ἀμερική, ὁ ὁποῖος ἤξερε ὅτι θὰ πεθάνει ἀπὸ καρκίνο, ἔγραψε μερικὲς σκέψεις. Αὐτὸ ποὺ διαβάζω μοῦ ἔκανε πάρα πολὺ ἐντύπωση. «Μιλήσαμε», λέει, «μὲ τὸν γιατρὸ γιὰ τὴ διαδικασία τοῦ θανάτου, δηλαδὴ πῶς θὰ πεθάνω, καὶ τὴν ἀνάγκη τὴ δική μου νὰ ζήσω καθὼς πεθαίνω. Νὰ ζήσω γιὰ νὰ ἐκτιμήσω καὶ νὰ ἀπολαύσω κάθε στιγμὴ τῆς ζωῆς πού μοῦ ἀπέμεινε». Ο A. Camus στὸ βιβλίο του “Ὁ Ξένος” -ἔχω βέβαια εἴκοσι χρόνια ποὺ τὸ ἔχω διαβάσει καὶ δὲν τὸ ξαναδιάβασα πρόσφατα- ἀλλὰ τὸ μόνο κομμάτι πού μοῦ ἔμεινε στὸ μυαλὸ εἶναι οἱ σκέψεις τοῦ μελλοθάνατου.

Καὶ φτάνουμε στὸ θάνατο στὴν Μονάδα Ἐντατικῆς Θεραπείας ὑπὸ καταστολή. Εἶναι

ἕνα μεγάλο πρόβλημα ὁ θάνατος ὑπὸ καταστολὴ καὶ δὲν ξέρω ἐγώ, τί θὰ ἤθελα γιὰ τὸν ἑαυτό μου, ἂν θὰ ἤθελα νὰ πεθάνω κατεσταλμένος ἢ μὲ πλήρη τὴν συνείδησή μου. Νομίζω ὅτι οἱ τελευταῖες στιγμὲς κάποιου ἀνθρώπου εἶναι ἀπόλυτα πολύτιμες καὶ σεβαστές, διότι ἔχει κανεὶς πάρα πολλὰ πράγματα νὰ κάνει. Ἔχει νὰ συγχωρήσει, νὰ συγχωρεθεῖ, νὰ δεῖ τὰ ἀγαπημένα του πρόσωπα γιὰ τελευταῖα φορᾶ, κι ὁ θάνατος μὲ καταστολὴ δὲν ξέρω ἂν εἶναι ὅ,τι καλύτερο μπορεῖ κανεὶς νὰ προσφέρει στὸν συνάνθρωπό του. Ἀκοῦμε ὑστερικὲς κραυγὲς στὰ Μ.Μ.Ε. “πέθανε περιμένοντας ἕνα κρεβάτι στὴν ἐντατική”. Γιὰ ποιὸν ἄρρωστο μιλᾶμε; Ἦταν βιώσιμος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Ὅλοι οἱ ἄρρωστοι πρέπει νὰ πεθαίνουν στὴν ἐντατική; Σήμερα οἱ ἄνθρωποι ἔχουν μία λανθασμένη ἐντύπωση περὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς μοντέρνας Ἰατρικῆς, νομίζουν ὅτι ἡ ἐντατικὴ μὲ τὸν ἐξοπλισμὸ ὑψηλῆς τεχνολογίας μπορεῖ νὰ κάνει τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ νεκροὺς νὰ ἀναστήσει. Στὸ πολὺ ἔγκυρο ἰατρικὸ περιοδικὸ “The New England Journal of Medicine” ὑπῆρξε ἕνα γράμμα διαμαρτυρίας ἀπὸ τοὺς γιατρούς, διότι οἱ συγγενεῖς ἀσθενῶν ποὺ ἀπεβίωσαν στὸ Νοσοκομεῖο καὶ οἱ ὁποῖοι βλέπανε τὴν τηλεοπτικὴ σειρὰ “In the Emergency Room”, ποὺ τὸ βλέπουμε καὶ στὴν Ἑλλάδα μὲ τὸν τίτλο “Στὴν Ἐντατική”, διαμαρτύρονταν στοὺς γιατροὺς γιατί δὲν ζήσανε οἱ συγγενεῖς τους λέγοντας, “ἐγὼ εἶδα στὴν τηλεόραση, ὅτι μὲ δυὸ μπουνιὲς στὸ στῆθος καὶ μία ἀπινίδωση ὁ ἄρρωστος ἔζησε, ἐνῶ ὁ δικός μου ἄρρωστος πέθανε”. Ὅμως, τὰ πράγματα δὲν εἶναι ἔτσι ὅπως φαίνονται στὴν τηλεόραση, ὅτι τόσο εὔκολα, τόσο ἡρωικοὶ γιατροί, τόσο καλοὶ γιατροί λύνουν ὅλα τὰ προβλήματα, ἀντιμετωπίζουν ὅλες τὶς μεγάλες καὶ ἐπικίνδυνες παθολογίες μὲ πολὺ μεγάλη ἐπιτυχία, ἄρα καὶ ἡ τηλεόραση καὶ ὁ κινηματογράφος δίνουν μία κακὴ ἀντίληψη, τοῦ τί μπορεῖ νὰ κάνει ἡ Ἐντατική. Καὶ ἂν φανταστοῦμε, ὅτι δὲν ὑπάρχουν οἰκονομικά προβλήματα ἢ δὲν ὑπάρχει πρόβλημα χώρου καὶ γεμίσαμε τὸν κόσμο μὲ κρεβάτια ἐντατικῆς, θὰ πρέπει ὅλοι οἱ ἄρρωστοι νὰ πεθαίνουν στὴν ἐντατικὴ διασωληνωμένοι, καθετηριασμένοι, μὲ μηχανικὴ ὑποστήριξη τῆς ἀναπνοῆς, μὲ μηχανικὴ ὑποστήριξη τῆς νεφρικῆς λειτουργίας, μὲ μηχανικὴ ὑποστήριξη τῆς καρδιακῆς λειτουργίας, τί θὰ ἦταν τότε ἡ ἐντατική; Μήπως θὰ ἦταν ἕνα κολαστήριο, ὅπου κανεὶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ πεθάνει ἥσυχος. Θὰ σᾶς πῶ τρία περιστατικὰ ἀπὸ τὰ πάρα πολλὰ ποὺ ἔχω ζήσει ἀλλὰ σὲ εἴκοσι λεπτὰ δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε πάρα πολλὰ πράγματα.

Τὸν θάνατο ἑνὸς νέου ἀπὸ καρκίνο τοῦ πνεύμονα. Μὲ φώναξαν κάποια νύχτα τέσσερις ἡ ὥρα τὸ πρωὶ γιὰ ἕναν νέο, ὁ ὁποῖος εἶχε μεταστατικὸ καρκίνο τοῦ πνεύμονος καὶ ὁ ὁποῖος πέθαινε ἀπὸ δύσπνοια. Ὁ θάνατος ἀπὸ δύσπνοια εἶναι κάτι πάρα πολὺ φοβερὸ καὶ ὁ σταυρικὸς θάνατος τελικὰ ἦταν ἕνας θάνατος ἀπὸ παρατεταμένη δύσπνοια. Εἶναι φοβερὸ πράγμα ὁ θάνατος ἀπὸ δύσπνοια. Ὅσοι τὸν ἔχουν ζήσει ἢ τὸν ἔχουν δεῖ σὲ ἀρρώστους, εἶναι κάτι τρομαχτικό. Ἦταν ἕνας νεαρός, λοιπόν, ποὺ εἶχε δυὸ ἀδελφὲς δίπλα του ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἦταν νοσηλεύτρια, ποὺ τοῦ κρατοῦσαν τὸ χέρι, ἐνῶ δυσπνοοῦσε ἔντονα. Μοῦ λέει ὁ πνευμονολόγος τῆς ἐφημερίας, “Μήπως μπορεῖς νὰ κάνεις κάτι; Πολὺ ταλαιπωρεῖται.” Τοῦ ἀπάντησα, ὅτι δὲν ὑπάρχει πρόβλημα καὶ κρεβάτι στὴν

Ἐντατικὴ ὑπάρχει ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὸν ἄρρωστο. Μίλησα στὸν ἄρρωστο καὶ τὶς ἀδελφές του καὶ τοὺς εἶπα, ὅτι “μπορῶ νὰ σὲ πάρω στὴν ἐντατική ἀλλὰ, ξέρεις, οἱ ἀδελφές σου δὲν μποροῦν νὰ ἔρθουν μαζί σου. Στὴν ἐντατικὴ ἐπισκεπτήριο ἔχει μόνο μισή ὥρα τὴν ἡμέρα καὶ θὰ εἶσαι μόνος καὶ θὰ πρέπει νὰ σὲ βάλω στὰ μηχανήματα”. Εἶπα καὶ στὶς ἀδερφές του, ποὺ ἤξεραν ὅτι ἦταν καρκινοπαθὴς τελικοῦ σταδίου καὶ ὅτι οἱ ὧρες τοῦ ἀδελφοῦ τους ἦταν μετρημένες, ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νοσηλείας στὴν Μονάδα Ἐντατικῆς Θεραπείας ἀλλὰ ὅμως μπορῶ νὰ τοῦ προσφέρω καὶ κάποια βοήθεια, νὰ τοῦ ἄρω κάπως τὸ αἴσθημα τῆς δύσπνοιας καὶ τοῦ πόνου, ἐπὶ τόπου στὴν Πνευμονολογικὴ Κλινική. Μοῦ εἶπαν, γιατρὲ θὰ σοῦ ἀπαντήσουμε σὲ λίγο. Τὸ σκέφτηκαν μεταξύ τους καὶ μετά μοῦ εἶπαν, ὅτι δὲν θέλουμε νὰ ἔρθουμε στὴν Ἐντατική. Τοῦ χορηγήθηκαν ἀναλγητικὰ καὶ ἀγχολυτικὰ φάρμακα καὶ ὁ ἄρρωστος πέθανε μετὰ ἀπὸ ὧρες, συντροφιὰ μὲ τὶς δυὸ ἀδελφές του νὰ τοῦ κρατοῦν τὸ χέρι καὶ νὰ τοῦ παραστέκονται στὶς τελευταῖες του στιγμές.

Μία γηραιὰ κυρία, ὅταν ἤμουν σὲ μετεκπαίδευση στὸν Καναδά, ἡ ὁποία εἶχε γνωρίσει ἤδη τὴν ἐμπειρία τῆς ἐντατικῆς καὶ εἶχε διασωληνωθεῖ γιὰ ἀναπνευστικὴ ἀνεπάρκεια τελικοῦ σταδίου ἕξι μῆνες πρὶν καὶ εἶχε βγεῖ ἀπὸ τὸν ἀναπνευστήρα, σὲ μία δεύτερη νοσηλεία της στὴν ΜΕΘ μὲ ὀξεία ἀναπνευστικὴ ἀνεπάρκεια καὶ πάλι, ὅταν μᾶς εἶδε ἀπὸ πάνω της ἕτοιμοι νὰ τὴ ξαναδιασωληνώσουμε, λέει, προσέχτε καλὰ μὴ μὲ διασωληνώσετε, γιατί ἂν ξυπνήσω διασωληνωμένη θὰ σᾶς κάνω μήνυση γιὰ ἐπίθεση ἐναντίον ἀσθενοῦς. Ἡ ἀσθενὴς κατέληξε τὸ ἴδιο βράδυ ἀπὸ τὴν ἀναπνευστική της ἀνεπάρκεια. Ὁ τρίτος θάνατος ποὺ θὰ σᾶς ἀναφέρω εἶναι αὐτὸς ἑνὸς κληρικοῦ, τὸν ὁποῖον ὅλοι τὸν ξέρετε ἀλλὰ δὲν θὰ σᾶς ἀποκαλύψω γιὰ λόγους ἰατρικῆς δεοντολογίας, ὁ ὁποῖος ἦταν ὑπερήλικας καὶ εἶχε καρδιοαναπνευστικὴ ἀνεπάρκεια τελικοῦ σταδίου. Εἶναι δύσκολο οἱ ἐπώνυμοι νὰ πεθάνουν. Δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν τὸ θάνατο, τὸν ἤρεμο θάνατο ἄλλων ἀνθρώπων. Τὸν ἄρρωστο αὐτὸν τὸν πήραμε ἀπὸ μία ἄλλη μονάδα ἐντατικῆς θεραπείας, ἤδη τραχειοστομένο, καὶ προσπαθούσαμε νὰ τὸν ἀποδεσμεύσουμε ἀπὸ τὸν ἀναπνευστήρα. Μετὰ ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς προσπάθεια, ὁ ἀσθενὴς ἔχοντας πλήρη ἐπαφὴ μὲ τὸ περιβάλλον καὶ μὴ μπορώντας νὰ μιλήσει λόγω τραχειοτομίας, μᾶς ἔκανε νόημα λέγοντας, τί μοῦ κάνετε ἐδῶ πέρα, δὲν βλέπετε ὅτι ἐγὼ φεύγω, καὶ μᾶς ἔδειξε τὸν οὐρανό; Εἶχε πρῶτος καταλάβει τὴν ματαιοπονία μας. Καταφέραμε μετὰ ἀπὸ πολλὲς προσπάθειες νὰ τὸν ἀποδεσμεύσουμε ἀπὸ τὸν ἀναπνευστήρα καὶ νὰ τοῦ κλείσουμε τὴν τραχειοστομία, τὸν πήγαμε στὸ “σπίτι” του καὶ πέθανε τὴν ἴδια μέρα.

Ο R. Lamerton [4] ἀναφερόμενος στὴ φροντίδα τοῦ θνήσκοντος γράφει, ὅτι πρέπει νὰ ἀλλάξουμε τὴν ἔμφαση ἀπὸ τὸ θεραπεύειν στὸ φροντίζειν. Οἱ γιατροὶ, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν καθῆκον τοὺς τὴν ἀποτροπὴ τοῦ θανάτου καὶ ὄχι τὴ διαφύλαξη τῆς ὑγείας καὶ τὴν ἀνακούφιση ἀπὸ τὸν πόνο, βιώνουν τὸ γεγονὸς τοῦ θανάτου σὰν προσωπικὴ ἥττα. Οἱ γιατροὶ λένε “μᾶς πέθανε ὁ ἄρρωστος”. Τί θὰ πεῖ, μᾶς πέθανε ὁ ἄρρωστος; Ποιοὶ εἴμαστε ἐμεῖς, ποὺ μᾶς πέθανε ὁ ἄρρωστος; Εἴμαστε κύριοι τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση ἀποτύχαμε νὰ τὸν κάνουμε νὰ ζήσει; Γιατροὶ, οἱ

ὁποῖοι γιὰ προσωπικοὺς καὶ νευρωτικοὺς λόγους ἀρνοῦνται νὰ δεχτοῦν τὸ πεπερασμένο τῆς δικιᾶς τους ὕπαρξης ἀλλὰ καὶ τὸ θάνατο, ἐγκλωβίζονται σὲ μία φοβικὴ μάχη μαζί του, ἐπιμένοντας πάντα σὲ μία ἀκόμα θεραπευτικὴ προσπάθεια γιὰ τὸν ἄρρωστό τους. Νὰ τὸν βάλουμε καὶ σὲ τεχνητὸ νεφρό, νὰ τοῦ δώσουμε καὶ ἐκεῖνο, νὰ τοῦ κάνουμε καὶ τὸ ἄλλο. **Αὐτές, ὅμως, οἱ πρακτικὲς δὲν στοχεύουν στὴν παράταση τῆς ζωῆς ἀλλὰ στὴν παράταση τῆς διαδικασίας τοῦ θανάτου**. Στὸ ἴδιο βιβλίο, ὁ συγγραφέας ἀναφέρει, ὅτι **στόχος τῆς ἰατρικῆς φροντίδας πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τῆς παράτασης ἀλλὰ καὶ τῆς συντόμευσης τῆς ζωῆς πέραν τοῦ σωστοῦ χρόνου**. Κι ἐδῶ εἶναι τὸ πρόβλημα. Ποιὸς εἶναι ὁ σωστὸς χρόνος; Ὁ καθορισμὸς τοῦ σωστοῦ χρόνου γιὰ παράταση τῆς ζωῆς εἶναι ἐξίσου πολύπλοκος ἀλλὰ καὶ ἀμφιλεγόμενος μὲ τὸν καθορισμὸ τοῦ χρόνου τοῦ θανάτου. Μὴν νομίζετε, ὅτι μποροῦμε νὰ προσδιορίσουμε εὔκολα τὸν χρόνο τοῦ θανάτου. Μᾶς ρωτᾶνε οἱ συγγενεῖς, "γιατρὲ, πότε θὰ πεθάνει;" Δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε, γιατί ἄρρωστοι, ποὺ πιστεύαμε ὅτι θὰ πεθάνουν τὶς ἑπόμενες ὧρες, μπορεῖ νὰ ζήσουν καὶ ἄρρωστοι, οἱ ὁποῖοι λέμε ὅτι θὰ πεθάνουν μετὰ ἀπὸ μερικὲς μέρες πεθαίνουν πολὺ γρηγορότερα.

Τέλος, οἱ γιατροὶ οἱ ὁποῖοι ἀποδέχονται τὸν θάνατο σὰν λογικὴ κατάληξη τῆς ζωῆς εἶναι σὲ θέση νὰ ἀσκήσουν τὸ ἰατρικό τους καθῆκον πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς, ὅπως καθορίζεται ἀπὸ τὸ ρητὸ "νὰ θεραπεύουμε μερικὲς φορές, νὰ ἀνακουφίζουμε συχνὰ ἀλλὰ πάντοτε ἀπαλύνουμε τὸν πόνο τοῦ ἀρρώστου. Τελικὰ, γιὰ ποιὸν θάνατο μιλᾶμε; Γιὰ ὅλους μας, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω αὐτὴ τὴ περικοπὴ ἀπὸ τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου "*οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ*". Εἶμαι ὁ τελευταῖος ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἑρμηνεύσει τὸ χωρίο αὐτὸ ἀλλὰ, ἐὰν διαβάσουμε τὴν πέμπτη ὁμιλία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, στὴν παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου θὰ δοῦμε, ὅτι ἑρμηνεύοντας ὁ Ἅγιος τὸ συγκεκριμένο κομμάτι της μᾶς ἐξηγεῖ, ὅτι δὲν χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀπόστολος τυχαῖα αὐτὰ τὰ δυὸ ρήματα. **Γιὰ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἀναφέρει τὴν λέξη κεκοιμημένους, γιὰ τὸν Χριστὸ ἀπέθανε. Ὁ Ἰησοῦς, ὅμως, ἀπέθανε γιὰ νὰ κοιμόμαστε ἐμεῖς.** Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προσοχή σας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κριός Π. *Δυτικές στάσεις απέναντι στον θάνατο*. Johns Hopkins University Press 1974. 1-25
2. Gorer G. *Θάνατος, θλίψη και πένθος*. New York: Anchor books 1967.192-199
3. Sternn F. *Σκέψεις ενός ετοιμοθάνατου γιατρού*. Φόρουμ για την ιατρική 1980; 3:718-719

4. Lamerton R. «*Care of the dying*» The Garden City Press.1977:75-76

(Πηγή: agiazoni.gr*)*